

Csányi Erzsébet

∴ Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
∴ erzsebet.csanyi@gmail.com

Horváth Futó Hargita

∴ Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
∴ horvathfuto@stcable.net

Hózsza Éva

∴ Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
∴ hozsaeva@eunet.rs

LÉTÜNK ÉS KULTÚRÁNK MULTIDISZCIPLINÁRIS VONZATKÖRBE

Multidisciplinary Aspects of Our Existence and Culture

A *Létünk* folyóirat 2012. október 27-én nemzetközi hatókörű tudományos tanácskozást tartott *Társadalomtudományi, kultúratörténeti és kulturális antropológiai kutatások a XXI. század elején (Európai és regionális mozgások)* címmel Újvidéken, a Forum Könyvkiadó Intézet szervezésében.

Németh Ferenc *A kultúrtörténeti kutatások összegezésének szükségességéről a 21. század elején* című bevezető előadásában a kezdetekhez nyúlt vissza, hogy a konferencia egészének kultúrtörténeti hátterét és elképzelhető horizontját megrajzolhatóvá tegye. Vajdaság szellemi potenciáljai akkor válnak fejleszthetőkké, ha a múltbeli értékeket begyűjtve, értelmezve, aktualizálva és tudatosítva a továbblépés igényével élünk.

POLITIKAI SZERVEZŐDÉS, MIGRÁCIÓS ÉLETVITEL, MATEMATIKAI MÓDSZEREK, KÓDVÁLTÁS

Ifj. Korhecz Tamás (Újvidéki Egyetem–Magyar Nemzeti Tanács) *A nemzeti kisebbségek politikai szerveződése Szerbiában és annak sikeressége a 2012. évi általános választások eredményeinek az ismeretében* című előadásában a hatalmi szintekkel, képviselői szervekkel, a nemzetiségi jogérvényesítés jog-

szabályai kereteivel, a nemzeti kisebbségek pártjaival és választói szerepléseivel, valamint a nemzeti tanácsokkal foglalkozott a vajdasági politikai szintér szempontjából. Felhívta a figyelmet a manipulációs lehetőségekre, formákra, a joghézagokra, a nemzetközi védőegyezményekre.

Gábrity Molnár Irén (Újvidéki Egyetem) *A szerb–magyar határon átívelő migrációs életvitel* című előadásában a lakossági mobilitás típusait kísérte meg meghatározni. Szinte vándormozgalomról beszélhetünk. A vajdasági magyar egyetemi hallgatók mintegy 30%-a (1000–1300 diák) Magyarországon tanul.

Takács Márta (Újvidéki Egyetem) *A kulturális és gazdasági antropológiai vizsgálatok XXI. századi matematikai módszerei* címmel érkezett. Kifejtette, hogy az információs technológia a modellezéssel segít bennünket például a döntéshozatali-felismerési folyamatokban. Modellezzük az ember kognitív működését, mesterséges intelligenciarendszereket állítunk fel. A modellezésben szerkezeti (stabil) és működési (dinamikus) sémák vannak. E többértékű logikával működő rendszerek segítségével letérképezzük a valóságot, majd szimulációs módszerrel visszaültetjük a valóságba.

Jeges Zoltán (Újvidéki Egyetem) *A matematikai modellezés rejtélyei* című előadásában felhívta a figyelmet a leképezések bizonytalansági tényezőire, arra, hogy a tudásunk hiányos, ezért kétségtelenül számolnunk kell a hibák halmozódásával is.

Rajslí Iлона (Újvidéki Egyetem) *Az írott nyelvi kódváltás kifejezési lehetőségei a vajdasági kultúrtérben* című előadásában a sajtó és a vajdasági szerzők szövegmintái alapján érzékeltette a vajdasági kommunikációs tér kódváltásra ösztönző hatását, a regiszterek cseréjét, vizsgálta a kódok megjelenésének és a kommunikációs stratégiák alkalmazásának okát.

KULTÚRATUDOMÁNYI KÉRDÉSEK A XXI. SZÁZAD ELEJÉN

A második szekció előadásai a kultúratudomány területei és diszciplínái: a művelődés- és társadalomtörténet, az összehasonlító irodalomtudomány és az ikonológia-ikonográfia vonzatkörében jöttek létre.

Káich Katalin (Újvidéki Egyetem) *Művelődéstörténeti kutatásainkról: eredmények és feladatok* című előadása bevezető részében áttekintette az elmúlt fél évszázad művelődéstörténeti kutatásainak legfőbb állomásait és komplex eredményeit, míg az összegező eljárást követően a vajdasági magyarság önazonosság-tudata szempontjából még megvalósításra váró fontos feladatok és célok felmérésével foglalkozott.

Géczi János (Pannon Egyetem, Veszprém) előadása az ikonológia, antropológia és művelődéstörténet diszciplináris vonzatkörében bontakozott ki – a

természettudományos gondolkodás felé is diskurzust kezdeményezve. Az általa „kép fordulat”-nak nevezett – a művészettudományok és a természettudományok számára egyaránt fontossá vált – tudományos gondolkodásmód perspektíváiról megállapította: „A képeket feltáró, de a szövegközpontúságra ügyelve verbalizáló ikonográfiának-ikonológiának, meglehetősen hamarosan vége szakad, s helyét az önálló képelmélettel rendelkező kritikai ikonológia veheti át.”

Amedeo Di Francesco (Nápolyi Egyetem) Morus Tamás *Erősítő párbeszéd balsors idejében (1534–1535)* című művének aktuális Magyarország-képét vizsgálta. „A műben Magyarország erősen szimbolikus s célzatos jellegzetességeket mutató ország: a magyar mentalitástörténet tipikus közhelyei, sztereotípiái és visszatérő motívumai egyszerre partikulárisak és univerzálisak, érvényességük kiterjed a török veszély fenyegetésében élő dunai régióra, de az ember léthelyzetének tágabb és időtlen helyzetére is vonatkoztathatók” – állapította meg előadásában a szerző.

Draginja Ramadanski (Újvidéki Egyetem) a kultúrák áthatását, a kultúrák közötti átjárási lehetőségeket s az ezzel kapcsolatos jelentős alkotói manifesztumokat értelmezte előadásában. Az orosz–magyar irodalmi kapcsolatok hálójában egy XIX. századi és egy kortárs „áthatást” mutatott be. Az egyik a fiatal Csehov (1882), a másik Faina Grimberg (1994) fiktív fordítása, amelynek során Csehov Jókai Mór művét „ülteti át” magyarra, míg Grimberg kitalál egy magyar férfi–nő szerzőpárost, s egy harmadik álarc mögött, kitalált fordítói néven teszi saját alkotását közzé fordításként orosz nyelven. Mindkét eset felveti az alkotói eljárásokról, beszédmódokról szóló polémia lehetőségét, illetve az alkotói szabadság témáját.

GLOBALIS ÉS REGIONÁLIS TÖRTÉNESEK A NEVELÉSELMÉLET, AZ ÉPÍTÉSZET ÉS A MUZEOLÓGIA TERÜLETÉN

A harmadik szekció előadásai több tudományos és kutatási területet érintettek, viszont minden előadás aktuális vitatémához kapcsolódott, minden előadó határozott véleményt képviselt. Karikó Sándor és Tapodi Zsuzsanna előadása neveléstudományi, illetve konkrét oktatási kérdéseket vetett fel, Viktorija Aladžić történeti szempontú kutatása a jelen nézőpontjából vált igazán érdekfeszítővé, Ózer Ágnes pedig, aki a múzeumok problémáját a vajdasági magyar muzeális emlékek begyűjtésének szemszögéből vizsgálta, az újabb alapítású közgyűjtemények távlatára irányította a hallgatóság figyelmét.

Karikó Sándor (Szegedi Tudományegyetem) *Hogyan neveljenek az iskolák? Konformitás és nevelés* című előadásában konformizmus és nonkonformizmus filozófiai vetületeit és iskolai megnyilvánulását helyezte előtérbe.

Karikaturisztikus példaanyagával az áttűnések lehetőségeit, az összefüggések szövevényességét, az egyén marginalizálódásának esélyeit illusztrálta. Vizsgálatából különösen kiemelhető a tanár viszonyulásmódját tanulmányozó rész, valamint az a konklúzió, miszerint a mai neveléstudomány nagy dilemmája, hogy hogyan ítéljük meg a fiatalok szuverenitást feladó magatartását.

Tapodi Zsuzsanna (Sapientia, Csíkszereda) az utóbbi években szoros kapcsolatot alakított ki az újvidéki Magyar Tanszék oktatóival, augusztusban pedig a hagyományos szabadkai tanári továbbképzésen szólhatott azokról az égető problémákról, amelyek napjaink irodalomtanítását érintik. A *Létünk* konferenciáján *Milyen esélye van az irodalomnak és az irodalomtanításnak a XXI. században?* című kétpólusú előadásának példaanyagát az erdélyi tapasztalatból merítette, ám ezek a tapasztalatok szinte minden ponton érintkeznek a vajdasági irodalomoktatás problémáival. Tapodi Zsuzsanna a mostanában kevésbé idézett modellre, Németh László hódmezővásárhelyi kísérletére hivatkozott. Az irodalomtanítás aspektusából a kutató egy konkrét kiutat lát, az összművészet kiemelését, illetve a komparatiztika eszköztárának erőteljesebb bevonását.

Viktorija Aladžić (Újvidéki Egyetem) előadása a szabadkai földszintes lakóházak tizenkilencedik századi tipológiáját és paradigmaváltását vázolta fel, kutatásainak középpontjában a parasztház polgárházzá való átalakulása, a hozzáépítés sajátos módszere és L alapú modellje állt. A gazdag szemléltetőanyagot tartalmazó, precíz tervekkel felsorakoztató retrospektív vizsgálat éppen a ma aktuális szabadkai urbanizációs viták nézőpontjából vált kulcsfontosságúvá, válhat vitaindítóvá.

Ózer Ágnes (Vajdasági Múzeum, Újvidék) *A vajdasági magyar muzeális emlékek begyűjtésének, feldolgozásának és prezentálásának lehetőségei* című előadásának első része történeti áttekintést adott, majd ezt követte a műtárgyak nemzeti alapon való kiválasztásának problémafelvetése, azaz a tudományos, kulturális és jogi szempontok számbavétele. A műtárgyak tekintetében a néprajzi gyűjtemények kerülhetnek kivételes helyzetbe, viszont a múzeumokban levő gyűjtemények – mint szellemi örökségünk alappillérei – sokkal több figyelmet, újragondolást, sőt új besorolást igényelnek, mindez pedig a nemzeti identitás és a többi nemzetrésszel való kapcsolat nézőpontjából lenne rendkívül fontos.

A harmadik szekció időszerű előadásai felkeltették a hallgatók érdeklődését, a felvázolt problémák mindegyike új távlatokat nyitott, hálószerű gondolkodásra késztetett.